

Finanční arbitr

Legerova 1581/69, 110 00 Praha 1 – Nové Město, Tel. +420 257 042 094,
ID datové schránky: qr9ab9x, e-mail: arbitr@finarbitr.cz, https://www.finarbitr.cz

Navrhovatel

Zástupce

JUDr. Marek Nespala
advokát
IČO 662 40 590
Vyšehradská 421/21
128 00 Praha 2

Instituce

Česká pojišťovna a.s.
IČO 452 72 956
Spálená 75/16
110 00 Praha 1

Zástupce

Mgr. Robert Němec, LL.M.
advokát
IČO 662 41 821
Jáchymova 26/2
110 00 Praha 1

Č. j. FA/SR/ZP/181/2017 - 22

Praha 5. 3. 2019

Rozhodnutí o námitkách

Finanční arbitr příslušný k rozhodování sporů podle § 1 odst. 1 zákona č. 229/2002 Sb., o finančním arbitrovi, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o finančním arbitrovi“), rozhodl v řízení zahájeném dne 13. 2. 2017 podle § 8 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi na návrh Navrhovatele proti Instituci, vedeném podle tohoto zákona a zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“), ve věci určení neplatnosti pojistné smlouvy č. ■ ze dne 28. 2. 2013 a vydání bezdůvodného obohacení ve výši zaplaceného pojistného s úrokem z prodlení ve výši 8,05 % ročně z částky 61.200 Kč od 14. 1. 2017 do zaplacení, o námitkách Navrhovatele ze dne 6. 12. 2018, č. j. FA/SR/ZP/181/2017 - 17, a o námitkách Instituce ze dne 4. 12. 2018, č. j. FA/SR/ZP/181/2017 - 16, proti nálezů finančního arbitra ze dne 21. 11. 2018, č. j. FA/SR/ZP/181/2017 - 15, takto:

Námitky navrhovatele, ■, doručené finančnímu arbitrovi dne 6. 12. 2018, č. j. FA/SR/ZP/181/2017 - 17, a námitky Instituce, Česká pojišťovna a.s., IČO 45272956, se sídlem Spálená 75/16, 110 00 Praha 1, doručené finančnímu arbitrovi dne 4. 12. 2018, č. j. FA/SR/ZP/181/2017 - 16, se zamítají a nález finančního arbitra ze dne 21. 11. 2018, č. j. FA/SR/ZP/181/2017 - 15, se podle § 16 odst. 2 zákona o finančním arbitrovi potvrzuje.

Odůvodnění:

1. Řízení o návrhu

Navrhovatel se domáhá vyslovení neplatnosti pojistné smlouvy, kterou s Institucí uzavřel, mimo jiné pro rozpor se zákonem a neurčitost pojistné smlouvy, a vydání bezdůvodného obohacení z neplatné pojistné smlouvy ve výši celkově zaplaceného pojistného spolu se zákonným úrokem z prodlení.

Finanční arbitr rozhodl ve sporu mezi Navrhovatelem a Institucí nálezem ze dne 21. 11. 2018, č. j. FA/SR/ZP/181/2017 - 15 (dále jen „Nález“).

Finanční arbitr zjistil, že dne 28. 2. 2013 uzavřel Navrhovatel s Institucí pojistnou smlouvu č. ■ označenou jako *Životní pojištění PROFI Invest*, s počátkem pojištění dne 1. 4. 2013 a pojistnou dobou 44 let, s pojištěním pro případ smrti nebo dožití, s garantovanou pojistnou částkou pro případ smrti ve výši 10.000 Kč a s celkovým měsíčním běžným pojistným ve výši 1.900 Kč (dále jen „Pojistná smlouva“).

Finanční arbitr nezjistil, že by se součástí Pojistné smlouvy nestaly Všeobecné pojistné podmínky pro životní pojištění ve verzi ŽP-VPP-DIM-0001 (dále jen „Všeobecné pojistné podmínky“) a Doplnkové pojistné podmínky životního pojištění ve verzi ŽP-DPP-DIM-0003 (dále jen „Doplnkové pojistné podmínky“).

Finanční arbitr zjistil, že smluvní ujednání Doplnkových pojistných podmínek, konkrétně článek 1 bod 3.1 o strhávání počátečních a správních nákladů: „*Pojistitel je oprávněn od data počátku pojištění první den každého zúčtovacího období snižovat kapitálovou hodnotu pojištění o počáteční a správní náklady stanovené podle pojistně technických zásad pojistitele*“ a článek 1 body 1.6 a 1.7 o strhávání rizikového pojistného za životní pojištění: „*1.6. Pojistitel je oprávněn od data počátku pojištění první den každého zúčtovacího období snižovat kapitálovou hodnotu pojištění o rizikové pojistné za základní pojištění. 1.7. Rizikové pojistné za základní pojištění stanoví pojistitel podle pojistně technických zásad pojistitele, především s ohledem na pohlaví a věk pojištěného, pojistnou částku platnou pro aktuální zúčtovací období a na zdravotní stav pojištěného k datu sjednání pojištění nebo k datu poslední změny pojistné částky nebo pojistného*“, jsou neplatná podle § 37 odst. 1 zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění ke dni uzavření Pojistné smlouvy (dále jen „starý občanský zákoník“), protože jsou neurčitá.

Při posuzování oddělitelnosti neplatných smluvních ujednání od ostatních částí Pojistné smlouvy finanční arbitr musel dovést neplatnost Pojistné smlouvy jako celku, neboť nezjistil, že by bylo možné oddělit neplatná ujednání o nákladech a rizikovém pojistném od ostatních ujednání Pojistné smlouvy, protože nedovodil vůli Instituce uzavřít Pojistnou smlouvu, která by poskytovala Navrhovateli pojistnou ochranu a správu investice bezúplatně.

Ze shromážděných podkladů nevyplývalo, že by přede dnem vydání Nálezu došlo k zániku pojištění sjednaného Pojistnou smlouvou, ale naopak, že Navrhovatel i Instituce měli dosud za to, že právní vztah založený Pojistnou smlouvou stále trvá, a proto finanční arbitr shledal naléhavý právní zájem na určení neplatnosti Pojistné smlouvy ve výroku Nálezu, když to je způsobilé odstranit právní nejistotu stran ohledně existence a trvání právního vztahu z Pojistné smlouvy.

Po posouzení námitky promlčení, kterou Instituce v řízení důvodně vznesla k nároku Navrhovatele na vydání bezdůvodného obohacení, finanční arbitr dospěl k závěru, že Instituce je povinna vydat Navrhovateli bezdůvodné obohacení z Pojistné smlouvy ve výši 51.800 Kč a dále Navrhovateli zaplatit úroky z prodlení ve výši 8,05 % ročně z částky 40.300 Kč ode dne 14. 1. 2017 do dne zaplacení.

Finanční arbitr současně výrokiem IV. Nálezu uložil Instituci sankci ve výši 15.000 Kč podle § 17a zákona o finančním arbitrovi.

3. Námítky Navrhovatele

Navrhovatel nesouhlasí s výrokiem III. Nálezu.

Navrhovatel namítá, že závěry finančního arbitra o neoddělitelnosti neplatných ujednání o nákladech a rizikovém pojistném od Pojistné smlouvy jako celku se nezakládají na skutkových zjištěních, ani Instituce se v průběhu řízení nevyjádřila tak, že tato ujednání považuje za neoddělitelná od Pojistné smlouvy.

Navrhovatel namítá, že finanční arbitr se buď nezabýval dalšími důvody neplatnosti Pojistné smlouvy, anebo je „*vyhodnotil mylně*“, konkrétně Navrhovatel odkazuje na ujednání o inkasních nákladech, odkupném a o poplatku za správu portfolia, za evidenci podílových jednotek a jiných srážkách, na neurčitost pojistného plnění jako podstatné náležitosti Pojistné smlouvy, rozpor vůle Instituce a písemné Pojistné smlouvy (Instituce snižovala kapitálovou hodnotu o náklady a rizikové pojistné), rozpor se zákazem nekalých obchodních praktik (produkt byl prezentován jako spoření a Navrhovatel nebyl seznámen s nákladovou strukturou pojištění), nepřevzetí pojistného rizika.

Navrhovatel požaduje, aby finanční arbitr „*podrobil revizi svůj závěr ohledně neplatnosti Pojistné smlouvy, neboť jeho závěry nejsou podloženy skutkovým zjištěním a jsou proto nezákonné. Navrhovatel apeluje na finančního arbitra, aby se řádně vypořádal s argumentací navrhovatele ohledně jednotlivých dalších důvodů neplatnosti Pojistné smlouvy a aby doplnil dokazování ve vztahu ke kampani „Takové lepší spoření“.*“

Navrhovatel namítá, že se Instituce obohatila na úkor Navrhovatele úmyslně a opakovaně odkazuje na rozpor Pojistné smlouvy se skutečnou vůlí Instituce, která ačkoliv nesjednala výši nákladů, poplatků a rizikového pojistného, tyto náklady a poplatky účtovala. Navrhovatel argumentuje, že způsob stanovení nákladů, poplatků a rizikového pojistného svědčí o promyšlenosti a systémovém jednání. Navrhovatel argumentuje, že Instituce je povinna na základě ustanovení § 6 odst. 1 zákona č. 277/2009 Sb., o pojišťovnictví, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o pojišťovnictví“) jednat s odbornou péčí a postupovat obezřetně. Navrhovatel odkazuje na úřední sdělení České národní banky k některým informačním povinnostem ze dne 2. 5. 2012 v částce 6/2012, publikované dne 14. 5. 2012, které stanovuje požadavky na odbornou péči při uzavírání pojistných smluv. Instituce tedy podle Navrhovatele musela vědět, že uzavřela Pojistnou smlouvu v rozporu se stanoviskem České národní banky.

Navrhovatel namítá, že při posouzení souladu námítky promlčení vznesené Institucí s dobrými mravy finanční arbitr neposoudil veškeré okolnosti související s uzavřením Pojistné smlouvy a nezkoumal dobrou víru Instituce při vznášení námítky promlčení. Navrhovatel odkazuje na svoji argumentaci před vydáním Nálezu a namítá, že Instituce nejednala při nabízení a sjednání Pojistné smlouvy s odbornou péčí, což vylučuje, aby se v řízení domáhala právní jistoty v dobré víře. Navrhovatel trvá na tom, že Instituce vznesla námítku promlčení v rozporu s dobrými mravy.

Navrhovatel namítá, že finanční arbitr nemůže Instituci svým rozhodnutím umožnit, aby „*si díky námítce promlčení ponechala i prostředky, o které v tzv. promlčeném období pojištění neoprávněně snížila kapitálovou hodnotu pojištění*“.

Navrhovatel namítá, že se finanční arbitr nevypořádal se skutečností, že Instituce o vadách svých pojistných smluv o investičním životním pojištění věděla z komunikace s finančním arbitrem již od roku 2014.

Navrhovatel namítá, že finanční arbitr posoudil nesprávně otázku rozsahu bezdůvodného obohacení Instituce z Pojistné smlouvy, když nezjistil úmysl Instituce bezdůvodně se obohatit a odmítl námítku Navrhovatele, že Instituce námítku promlčení uplatnila v rozporu s dobrými mravy, když nezohlednil chování instituce před a při sjednání Pojistné smlouvy v rozporu s odbornou péčí. Navrhovatel namítá, že Instituce námítku promlčení nevznesla v dobré víře.

Navrhovatel tedy nesouhlasí ani s výší jistiny, ze které finanční arbitr odvozuje nárok Navrhovatele na zaplacení zákonných úroků z prodlení.

Navrhovatel namítá, že finanční arbitr se nevypořádal se všemi jeho námitkami, což činí jeho rozhodnutí nepřezkoumatelným a nezákonným.

Navrhovatel požaduje, aby finanční arbitr „*výrok III. Nálezu v souladu s § 90 odst. 1 písm. b) správního řádu zrušil a věc znovu projednal v rámci prvoinstančního řízení*“, protože „*[n]ezákonnost rozhodnutí finančního arbitra spočívající v nevypořádání se s námitkami navrhovatele nemůže být zhojena v rámci námitkového řízení, neboť účastníkům řízení by tímto postupem bylo fakticky upřeno právo na projednání sporu v rámci dvouinstančního správního řízení. Ten z účastníků, kterému bude nově uložena povinnost, by neměl možnost se proti této skutečnosti odvolat.*“

Navrhovatel požaduje, aby finanční arbitr v rozhodnutí o námitkách rozhodl tak, že „*[v]ýrok III. se mění a nově zní takto: Instituce je povinna zaplatit navrhovateli částku 20.900 Kč a úrok z prodlení ve výši 8,05% p. a. z částky 20.900 Kč od 14. 1. 2017 do zaplacení, a to do 3 dnů od právní moci Nálezu.*“

4. Námítky Instituce

Instituce podává námítky do výroků I., II. a IV. Nálezu.

Instituce namítá, že Navrhovatel byl v článku 1 bod 3 Doplnkových pojistných podmínek dostatečně informován o tom, že Instituce je oprávněna snižovat kapitálovou hodnotu pojištění o počáteční, správní a inkasní náklady. Navrhovatel svým podpisem potvrdil, že mu byly předány Všeobecné pojistné podmínky i Doplnkové pojistné podmínky, a že se s nimi seznámil. Instituce namítá, že konkrétní výše nákladů je dána pojistně matematickými zásadami pojistitele, o kterých nebyla Instituce povinna Navrhovatele před uzavřením smlouvy informovat podle žádného právního předpisu ani podle Pojistné smlouvy. Instituce považuje článek 1 bod 3 Doplnkových pojistných podmínek za dostatečně určité ujednání, na základě kterého nelze dovodit neplatnost Pojistné smlouvy a její bezdůvodné obohacení z ní.

Instituce namítá, že Navrhovatel se v případě nejasností mohl doptat zprostředkovatele nebo Instituce, smlouvu vypovědět do 2 měsíců po sjednání, anebo dovolat se její relativní neplatnosti, což však neučinil.

Instituce argumentuje, že závazky spojené s uzavřeným životním pojištěním nejsou rozúčtovány mezi jednotlivé kapitálové hodnoty, ale jsou hrazeny pouze z kapitálové hodnoty s garantovanou úrokovou mírou. Do kapitálové hodnoty garantované je umístěna taková část běžného pojistného, která pokryje závazky s uzavřenou pojistnou smlouvou životního pojištění a dále pak taková část pojistného, kterou do této kapitálové hodnoty alokoval sám pojistník. Instituce namítá, že za účelem poskytnutí pojistné ochrany je nezbytné, aby část běžného pojistného byla umístěna do kapitálové hodnoty s garantovanou technickou úrokovou mírou, u níž nedochází k výkyvům z důvodu ceny podílových jednotek jako u jiných kapitálových hodnot tvořených podílovými jednotkami.

Instituce namítá, že Navrhovatel věděl o „*důvodech údajné absolutní neplatnosti již v okamžiku uzavření Smlouvy, neboť již v tomto okamžiku věděl o veškerých skutečnostech, na kterých nyní svou argumentaci o údajné neplatnosti Smlouvy zakládá. Námítky Navrhovatele se týkají výlučně obsahu smluvní dokumentace, kterou měl při podpisu Smlouvy k dispozici.*“ Instituce namítá, že ve světle rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 18. 1. 2010, sp. zn. 28 Cdo 3148/2009, subjektivní i objektivní promlčecí doba počíná zaplacením každé jednotlivé platby.

Instituce trvá na platnosti Pojistné smlouvy, ale pro případ, že finanční arbitr potvrdí neplatnost Pojistné smlouvy, namítá, že nepromlčené jsou pouze platby pojistného zaplacené po 13. 2. 2015.

Instituce tvrdí, že není pasivně legitimována co do vydání bezdůvodného obohacení v části naúčtovaných počátečních nákladů v celkové výši 27.032 Kč, kdy to není Instituce, která se měla na úkor Navrhovatele údajně obohatit, ale pojišťovací zprostředkovatel, kterému byla tato částka jakožto provize za uzavření Pojistné smlouvy vyplacena.

Instituce navrhuje, aby finanční arbitr Nález zrušil a nárok Navrhovatele jako nedůvodný zamítl.

5. Vyjádření Instituce k Námítkám Navrhovatele

Instituce nesouhlasí s námítkami Navrhovatele a trvá na svých předchozích vyjádřeních.

Instituce odmítá, že by se na úkor Navrhovatele úmyslně obohatila z neplatné Pojistné smlouvy, když je stále přesvědčena o platnosti Pojistné smlouvy.

Instituce odmítá, že by byl Navrhovatel uveden z její strany v omyl, a pokud byl Navrhovatel v omylu, zavinil si jej vlastní nedbalostí.

Instituce odmítá, že by úmyslně formulovala text Pojistné smlouvy tak, aby výše nákladů, poplatků, rizikového pojistného, nebyla specifikována. Instituce argumentuje, že konkrétní

částky nákladů vychází z interního nastavení pojistně matematických zásad pojistitele a Navrhovatel svým podpisem stvrdil, že je s takovým způsobem určení výše nákladů a rizikového pojistného srozuměn. Z tohoto důvodu nemůže být Pojistná smlouva neplatná jako celek.

Instituce odmítá, že by se právní vztah z Pojistné smlouvy mezi Navrhovatelem a Institucí formoval za okolností, které by byly v rozporu se zákonem. Instituce namítá, že námitku promlčení neuplatnila s cílem poškodit Navrhovatele, ale chránit své vlastní zájmy, a odmítá tedy, že by námitku promlčení neuplatnila v dobré víře.

6. Řízení o námitkách

Zákon o finančním arbitrovi zaručuje podle § 16 odst. 1 stranám sporu právo podat proti nálezu finančního arbitra odůvodněné námitky, a to v zákonem stanovené lhůtě 15 dnů ode dne doručení písemného vyhotovení nálezu; včasně podané námitky mají odkladný účinek. Podle § 16 odst. 2 zákona o finančním arbitrovi rozhoduje o námitkách rovněž finanční arbitr, který nálezu potvrdí nebo změní. Jelikož zákon o finančním arbitrovi upravuje náležitosti námitek a zásady řízení o námitkách pouze částečně, postupuje finanční arbitr podle těch ustanovení správního řádu, která upravují odvolání jako řádný opravný prostředek a průběh odvolacího řízení (srov. § 24 zákona o finančním arbitrovi ve spojení s § 81 a násl. a § 141 odst. 9 správního řádu).

Finanční arbitr posoudil Námitky Navrhovatele a Námitky Instituce jako přípustné odůvodněné námitky ve smyslu § 16 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi ve spojení s § 81, 82 a 83 správního řádu.

Finanční arbitr nepovažuje za nutné znovu definovat a vykládat sporná ujednání Pojistné smlouvy tak, jak učinil v Nálezu ani vyjadřovat se k těm námitkám, které účastníci řízení vznesli již v řízení před vydáním Nálezu a nedoložili je jinými podklady. Smyslem vypořádání tvrzení účastníků řízení a hodnocení podkladů v řízení před finančním arbitrem není, stejně jako v řízení soudním, podrobné vyvracení každého tvrzení účastníků a provádění každého předloženého či označeného podkladu.

V tomto směru finanční arbitr odkazuje na závěry Ústavního soudu v rozhodnutí ze dne 12. 2. 2009, sp. zn. III. ÚS 989/08, že „[n]jení porušením práva na spravedlivý proces, jestliže obecné soudy nebudou vlastní závěry na podrobné oponentuře (a vyvracení) jednotlivě vznesených námitek, pakliže proti nim staví vlastní ucelený argumentační systém, který logicky a v právu rozumně vyloží tak, že podpora správnosti jejich závěrů je sama o sobě dostatečná“.

Finanční arbitr vedle posouzení správnosti Nálezu vzhledem k podaným Námitkám Navrhovatele a Instituce současně posoudil, zda v řízení postupoval v souladu se zákonem a ostatními právními předpisy, především zda v řízení postupoval v souladu s procesně-právními předpisy, zejména zda dbal a šetřil práv účastníků řízení, jednal v souladu se zásadou legitimního očekávání, nezneužil správního uvážení, účastníky řízení řádně poučoval či zda neporušil některou další ze základních zásad činnosti správních orgánů vtělených do úvodních ustanovení správního řádu, případně jestli k takovému závěru není alespoň důvodné podezření.

Finanční arbitr ve věci samé v mezích své pravomoci a působnosti dané zákonem o finančním arbitrovi rozhodl Nálezem, tedy takovou formou rozhodnutí, kterou mu ukládá § 15 zákona o finančním arbitrovi. Vzhledem k povaze věci a její složitosti je finanční arbitr toho názoru, že v řízení postupoval bez průtahů a rozhodl v přiměřené lhůtě (§ 6 správního řádu, § 15 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi). Finanční arbitr rozhodl Nálezem podle svého nejlepšího vědomí a svědomí, nestranně, spravedlivě a na základě skutečností zjištěných v souladu se zákonem o finančním arbitrovi a zvláštními právními předpisy (§ 12 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi, § 2 odst. 4 správního řádu).

Nález obsahuje jak výrokovou část, tak detailní odůvodnění a poučení účastníků řízení (§ 15 odst. 3 zákona o finančním arbitrovi). Odůvodnění Nálezu zachycuje veškeré úvahy finančního arbitra a provedené právní posouzení zjištěného skutkového stavu, včetně uvedení všech právních předpisů, které finanční arbitr aplikoval, a vypořádání se se všemi relevantními podklady, které měl finanční arbitr k dispozici od účastníků řízení a které si v řízení i sám vyžádal.

Finanční arbitr po posouzení průběhu řízení a všech úkonů v řízení s ohledem na výše uvedené nezjistil, že by v řízení nepostupoval v souladu s právními předpisy a nerespektoval při tom rovněž zásady řízení před finančním arbitrem podle zákona o finančním arbitrovi a zásady správního řízení obsažené v § 2 – 8 správního řádu.

6.1. *K neplatnosti ujednání o nákladech a rizikovém pojistném*

Finanční arbitr znovu odkazuje na závěry Nejvyššího soudu v rozhodnutí ze dne 19. 10. 2006, sp. zn. 29 Odo 573/2005, že „[z]ávěr o neurčitosti právního úkonu předpokládá, že ani jeho výkladem nelze dospět k nepochybnému poznání, co chtěl účastník projevit“, tedy že právní úkon je určitý, pokud lze jeho obsah zjistit výkladem.

Způsob, jakým jsou náklady a rizikové pojistné upraveny v Doplňkových pojistných podmínkách nedává jakékoliv výkladové vodítko pro určení jejich faktické výše, protože článek 1 body 3.1, 1.6 a 1.7 Doplňkových pojistných podmínek odkazují na pojistně technické zásady, které Pojistná smlouva, Všeobecné pojistné podmínky ani Doplňkové pojistné podmínky blíže nevymezují, a tudíž nelze jejich obsah poznat, a to ani za pomoci výkladových pravidel. Článek 1 body 3.1, 1.6 a 1.7 Doplňkových pojistných podmínek jsou proto ve smyslu § 37 odst. 1 starého občanského zákoníku neurčitými ujednáními, když určení nákladů a rizikového pojistného závisí na pojistně technických zásadách, které Pojistná smlouva, Všeobecné ani Doplňkové pojistné podmínky nedefinují.

Skutečnost, že právní předpisy nestanoví náklady, poplatky a rizikové pojistné jako podstatnou náležitost pojistných smluv, neznamená, že by smluvní strany pojistné smlouvy neměly povinnost dodržovat obecné náležitosti kladené na každý právní úkon, tedy jeho určitost a srozumitelnost. Je nutné rozlišovat mezi pojištěním, které je rezervotvorné a pojištěním, které není rezervotvorné. Pojistná smlouva sjednává pojištění rezervotvorné, tj. pojišťovna nespotřebovává celé zaplacené pojistné na krytí rizik a poplatků, ale vytváří rezervu, resp. kapitálovou hodnotu, která je Navrhovateli vyplacena v případě dožití nebo kterou poníženu o poplatky Instituce vyplatí Navrhovateli v případě předčasného ukončení pojištění. Z výše uvedeného je tedy patrné, že výše strhávaného rizikového pojistného a poplatků (nákladů) má podstatný vliv na výši plnění při dožití či na výši odkupného. Z tohoto důvodu finanční arbitr konstatuje, že u Pojistné smlouvy není ujednání o strhávání nákladů nebo rizikového pojistného žádným minoritním ujednáním, ale je ujednáním zásadním, pro něž není požadavek na určité sjednání nepřiměřený.

Finanční arbitr nevyložil ani nedovodil, že počáteční, správní náklady a rizikové pojistné musí být vyjádřeny přesnou částkou, ale vyložil, že s přihlédnutím k zákonnému požadavku určitosti musí být náklady upraveny takovým způsobem, ze kterého bude nepochybná jejich výše, např. 10 % ročního pojistného nebo vzorec, na základě kterého by byla výše těchto nákladů určitelná.

Finanční arbitr je přesvědčen, že odkazují-li ujednání Doplňkových pojistných podmínek na dokument (pojistně technické zásady) obsahující způsob výpočtu nákladů a rizikového pojistného, který je Navrhovateli objektivně nepřístupný (finanční arbitr na základě vyjádření Instituce zná pouze mechanismus výpočtu počátečních a správních nákladů) a se kterým Instituce Navrhovatele před uzavřením smlouvy neseznámila, jedná se o způsob ujednání nákladů a rizikového pojistného, který je neurčitý a ve smyslu § 37 odst. 1 starého občanského zákoníku neplatný.

Skutečnost, že se rizikové pojistné pro případ smrti v čase mění, nevylučuje možnost přesného sjednání výše rizikového pojistného na jednotlivé roky, např. tabulkou s rozepsanou výší rizikového pojistného v jednotlivých letech podle věku pojistníka.

Finanční arbitr tak setrvává na závěru, že článek 1 body 3.1, 1.6 a 1.7 Doplňkových pojistných podmínek o strhávání rizikového pojistného, počátečních a správních nákladů jsou neurčitá, a tudíž neplatná ve smyslu § 37 odst. 1 starého občanského zákoníku.

6.2. *K nevypořádaným tvrzením Navrhovatele a neprovedeným důkazům*

Finanční arbitr shledal Pojistnou smlouvu neplatnou pro neoddělitelnost neurčitých ujednání o počátečních a správních nákladech a rizikovém pojistném od Pojistné smlouvy, nezabýval se proto s odkazem na procesní ekonomii případnými vadami předmluvní fáze a jinými důvody neplatnosti Pojistné smlouvy, které dovozoval Navrhovatel, když jejich případné zjištění by již nijak neovlivnilo výrokovou část Nálezu.

Finanční arbitr v dané souvislosti odkazuje na rozhodnutí Ústavního soudu ze dne 9. 1. 2014, sp. zn. I. ÚS 191/12, ve spojení s rozhodnutím Nejvyššího soudu ze dne 3. 11. 2011, sp. zn. 29 Cdo 1564/2010, ve kterém soud judikoval, že „[z]a nedůvodnou pak považuje dovolací soud námitku dovolatele, že se odvolací soud nevypořádal se závěrem soudu prvního stupně, že smlouva o půjčce je neplatná i podle ustanovení § 196a odst. 3 obch. zák. Shledal-li totiž odvolací soud neplatnost smlouvy o půjčce z důvodů podle ustanovení § 196a odst. 1 obch. zák. nebylo pro rozhodnutí ve věci potřebné, aby zkoumal, zda je neplatná i z jiného důvodu“ a dále též na rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 11. 6. 2002, sp. zn. 29 Odo 705/2001, ve kterém soud judikoval, že „[o]tázka právního posouzení skutkových zjištění, která soud učinil, je pouze věcí soudu, přičemž soud není vázán právními závěry, které z těchto skutkových zjištění učinil účastník řízení. Jestliže tedy soud dospěl k tomu závěru, že tvrzení žalované o neplatnosti smlouvy je důvodné, není již rozhodující, že shledal jiný důvod neplatnosti, než ke kterému dospěla žalovaná. Jinými slovy, jestliže soud prvního stupně ze skutkových zjištění o obsahu posuzované smlouvy dovodil, že těmto skutkovým zjištěním je třeba přiřadit jako důvod neplatnosti smlouvy neurčitost předmětu plnění, nikoli nemožnost plnění (jak kvalifikovala uvedená skutková tvrzení žalovaná), nelze mu vytýkat nesprávné právní posouzení z hlediska porušení zásady koncentrace řízení. Jak správně uvedl odvolací soud, právní závěry žalované nejsou pro posouzení jejích námitek rozhodné. Rozhodná jsou pouze její skutková tvrzení a tato tvrzení závěr, že je smlouva neplatná, obsahovala“.

Finanční arbitr tedy pro nadbytečnost nezjišťoval informace ke kampani „Takové lepší spoření“, na kterou odkazoval Navrhovatel. Nadto Navrhovatel nijak nekonkretizoval, zda byl v rámci dané kampaně osloven a kým, jaké informace mu byly v rámci této kampaně předány, jaké konkrétní informace by měl finanční arbitr zjišťovat, co by tyto informace měly prokazovat v daném konkrétním vztahu Navrhovatele s Institucí a jak by tato zjištění ovlivnila rozhodnutí ve věci.

6.3. *K úmyslu Instituce bezdůvodně se obohatit a uplatnění námítka promlčení v rozporu s dobrými mravy*

Pokud jde o tvrzené úmyslné bezdůvodné obohacení Instituce, finanční arbitr opakovaně odkazuje na přílehlavé závěry Nejvyššího soudu v rozhodnutí ze dne 20. 2. 2003, sp. zn. 33 Odo 938/2002, ačkoliv v daném případě nešlo o spor ze spotřebitelské smlouvy, že je „nutno prokázat existenci vědomosti žalovaného o tom, že při uzavírání smlouvy o sdružení a při přijetí vkladu od žalobkyně musel žalovaný skutečně vědět nebo být minimálně srozuměn (úmysl nepřímý) s tím, že přijetím finanční částky na svůj účet se bezdůvodně obohacuje. Takové skutkové závěry by přitom musely vyplynout z dokazování provedeného v tomto řízení, neboť Nejvyšší soud ČR je vázán skutkovými zjištěními, která učinil na základě provedeného dokazování odvolací soud. V průběhu řízení však nebyla prokázána vědomost žalovaného o tom, že může získat bezdůvodné obohacení, a že s tímto

následkem svého jednání byl srozuměn. Z dokazování naopak vyplynulo, že po uzavření smlouvy a vložení finančních prostředků žalobkyní na účet žalovaného, vyplatil žalovaný žalobkyni úroky z jejího vkladu. Nelze akceptovat názor dovolatelky, že úmysl bezdůvodně se obohatit lze dovodit již z toho, že činnost žalovaného je podle platné právní úpravy zakázaná“.

Finanční arbitr setrvává na závěru, že v řízení nezjistil, že by se Instituce nechovala v souladu se smlouvou, kterou považovala za platnou, nebo že by nebyla připravena Navrhovateli plnit v případě nastalé pojistné události. Navrhovatel své tvrzení, že Instituce měla úmysl, ať přímý nebo nepřímý, se bezdůvodně obohatit na úkor Navrhovatele, ničím nedoložil.

Finanční arbitr opakovaně odmítá jako nedůvodnou námitku Navrhovatele, že úmysl Instituce bezdůvodně se obohatit na úkor Navrhovatele lze dovodit v souvislosti s úředním sdělením České národní banky ze dne 2. 5. 2012 publikovaném dne 14. 5. 2012, když vydané úřední sdělení není způsobilé jakkoli prokázat úmysl Instituce bezdůvodně se obohatit na úkor Navrhovatele. Jak již finanční arbitr vysvětlil v Nálezu, úmyslné jednání by muselo být v konkrétním vztahu Navrhovatele s Institucí v řízení prokázáno, nelze jej pouze dovozovat.

Finanční arbitr uzavírá, že z předložených podkladů nevyplývá, že by Instituce uzavřela úmyslně neplatnou Pojistnou smlouvu. Dobrá víra Instituce o tom, že přijaté pojistné je jejím majetkem, tak trvá až do pravomocného rozhodnutí, že Pojistná smlouva je neplatná.

Stejně tak finanční arbitr ani po opakovaném posouzení jednotlivých Navrhovatelem tvrzených důvodů, proč by měla námitka promlčení vznesená Institucí být v rozporu s dobrými mravy, nezjistil, že by v tomto případě nastaly výjimečné okolnosti, které by měly takovou intenzitu, aby zavadaly příčinu k odepření práva vznést námitku promlčení.

Finanční arbitr zdůrazňuje, že smyslem institutu promlčení je přispět právní jistotě (viz rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 17. 10. 2012, sp. zn. 30 Cdo 3825/2011: „...*neboť institut promlčení přispívající k jistotě v právních vztazích je institutem zákonným, a tedy použitelným ve vztahu k jakémukoliv právu, které se podle zákona promlčuje*“).

Promlčení tedy slouží v dlouhodobých smluvních vztazích právní jistotě, mimo jiné tím, že brání tomu, aby bylo ekonomicky velmi výhodné platnost smluvního vztahu zpochybnit.

Při posuzování námitky vznesené Navrhovatelem nelze odhlédnout od toho, že on je tou stranou, která se dovolává určení neplatnosti Pojistné smlouvy a vydání bezdůvodného obohacení, nikoliv Instituce. Je tedy na Navrhovateli, aby zvážil, zda je pro něj ekonomicky příznivé domáhat se vyslovení neplatnosti Pojistné smlouvy a vydání bezdůvodného obohacení nebo zda by ho takové jednání ekonomicky poškodilo, např. za situace, kdy je nepromlčená částka pojistného nižší než pojistné plnění/odkupné.

Ustanovení § 8 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi sice stanoví, že „*[ř]ízení se zahajuje na návrh navrhovatele*“, nicméně žádné ustanovení zákona o finančním arbitrovi neukládá, že výsledek musí být pro navrhovatele příznivý, ba naopak podle § 12 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi „*[a]rbitr je povinen rozhodovat podle svého nejlepšího vědomí a svědomí, nestranně, spravedlivě a bez průtahů a pouze na základě skutečností zjištěných v souladu s tímto zákonem a zvláštními právními předpisy*“, tudíž výsledek řízení pro navrhovatele může být i negativní (např. navrhovatel obdrží méně, než instituce nabízela smírně, navrhovatel obdrží jako vydání z bezdůvodného obohacení nižší částku než kolik by činilo odkupné, kdyby pojistná smlouva byla platná atd.).

Finanční arbitr uzavírá, že na základě shromážděných podkladů nezjistil, že by Instituce vznesla námitku promlčení za jiným účelem než jako obranu proti uplatněnému nároku, finanční arbitr tak neshledává naplnění podmínek pro odepření práva vznést námitku promlčení.

6.4. K vydání bezdůvodného obohacení

Podle § 451 odst. 1 starého občanského zákoníku platí, že *[k]do se na úkor jiného bezdůvodně obohatí, musí obohacení vydat.*“ Podle odst. 2 je bezdůvodným obohacením *„majetkový prospěch získaný plněním bez právního důvodu, plněním z neplatného právního úkonu nebo plněním z právního důvodu, který odpadl, jakož i majetkový prospěch získaný z nepoctivých zdrojů.“*

Podle § 457 starého občanského zákoníku dále platí, že *„[j]e-li smlouva neplatná nebo byla-li zrušena, je každý z účastníků povinen vrátit druhému vše, co podle ní dostal.“*

Finanční arbitr v Nálezu dovodil, že se Instituce na úkor Navrhovatele obohatila přijatým pojistným. Finanční arbitr nezjistil, že by se na úkor Instituce něčím z Pojistné smlouvy obohatil Navrhovatel (např. mimořádnými výběry).

Ohledně nákladů spojených s uzavřením Pojistné smlouvy, finanční arbitr souhlasí, že jejich vynaložením v souvislosti s Pojistnou smlouvou, kterou shledal neplatnou, Instituci vznikla majetková újma, nicméně neshledává žádné předpoklady k tomu, aby za tuto majetkovou újmu byl Instituci odpovědný Navrhovatel. Finanční arbitr opakovaně odkazuje na rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 29. 1. 2009, sp. zn. 33 Odo 1615/2006: *„[j]iž v rozsudku ze dne 5. května 2005, sp. zn. 33 Odo 351/2004, Nejvyšší soud přijal závěr, že pouze účastníci neplatné smlouvy jsou věcně legitimováni k podání žaloby na vydání bezdůvodného obohacení podle ustanovení § 457 obč. zák., a to bez ohledu na skutečnost, zda v souvislosti s plněním z této smlouvy došlo k bezdůvodnému obohacení i na úkor někoho jiného. Věcná legitimace (ať už aktivní nebo pasivní) je tedy dána pouze na straně účastníků smlouvy.“*

Finanční arbitr současně v Nálezu vypořádal námitku promlčení nároků Navrhovatele, kterou Instituce důvodně vznesla tak, že za mezní datum rozhodné pro promlčení stanovil den 13. 2. 2014, tj. tři roky před podáním návrhu na zahájení řízení před finančním arbitrem. Finanční arbitr ze shromážděných podkladů zjistil, že Navrhovatelem uhrazené platby pojistného ode dne 13. 2. 2014 do dne 6. 11. 2018 (tj. do dne poslední doložené platby pojistného) odpovídají částce 51.800 Kč *(ve výpočtu 16 plateb ve výši 1.900 Kč, 40 plateb ve výši 500 Kč a 1 platba ve výši 1.400 Kč)*, kterou je Instituce povinna vydat Navrhovateli z titulu bezdůvodného obohacení z neplatné Pojistné smlouvy.

Pokud jde o námitku Instituce co do počátku běhu subjektivní promlčecí doby, když tvrdí, že Navrhovatel věděl o důvodech neplatnosti již v době uzavření Pojistné smlouvy, protože v tomto okamžiku měl všechny informace, na základě kterých dovozuje neplatnost Pojistné smlouvy, odkazuje finanční arbitr na konstantní judikaturu Nejvyššího soudu, z níž vyplývá, že okamžik, ke kterému lze vztáhnout počátek subjektivní promlčecí doby práva na vydání bezdůvodného obohacení, se váže k prokazatelné, nikoliv předpokládané, vědomosti oprávněného o skutkových okolnostech, z nichž lze dovodit, že smlouva, podle které si strany plnily, je neplatná, a že na jeho úkor došlo k bezdůvodnému obohacení a kdo je získal (srov. např. rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 1. 6. 2015, sp. zn. 28 Cdo 5129/2014). Finanční arbitr opakuje, že Instituce v řízení neprokázala, že by se Navrhovatel o účtovaných nákladech v konkrétní výši dozvěděl dříve než k měsíci listopadu roku 2016, ke kterému potvrdil vědomost o bezdůvodném obohacení sám Navrhovatel (srov. dopis od Instituce ze dne 26. 10. 2016 „Informace k pojištění“, který Navrhovatel připojil k návrhu na zahájení řízení a z kterého se Navrhovatel dozvěděl výši kapitálové hodnoty, rezervy na nesplacené počáteční náklady a výši odkupného). Finanční arbitr proto tuto námitku Instituce odmítá a setrvává na svých závěrech, které podrobně rozvedl v kapitole 5.5 Nálezu.

6.5. K úrokům z prodlení

Finanční arbitr v části 5.6. Nálezu podrobně odůvodnil, kdy se Instituce dostala do prodlení s vydáním bezdůvodného obohacení, stejně jako to, že promlčení části nároku má vliv na právo na úroky z prodlení.

Navrhovatel nenamítá, že by finanční arbitr rozhodl v této části nesprávně, jen žádá přiznání úroků z celé částky bezdůvodného obohacení bez ohledu na částečné promlčení jeho nároku.

Vzhledem ke skutečnosti, že finanční arbitr na svých závěrech ohledně promlčení a omezené příslušností setrvává, nezbyvá mu než setrvat i na výši úroků z prodlení, tak jak je vyčíslil v Nálezu.

7. K výroku rozhodnutí o námitkách

Finanční arbitr neshledal, že by ve věci určení neplatnosti Pojistné smlouvy a vydání bezdůvodného obohacení Navrhovateli rozhodl věcně nesprávně z důvodů namítaných Navrhovatelem nebo Institucí, a setrvává tak na svém právním závěru, že Pojistná smlouva je neplatná a že Instituce je povinna vydat Navrhovateli bezdůvodné obohacení a úroky z prodlení ve výši stanovené ve výroku II. Nálezu. Protože 10 % z částky, kterou je Instituce povinna zaplatit Navrhovateli nepřevyšuje minimální sazbu sankce podle § 17a zákona o finančním arbitrovi, potvrzuje finanční arbitr výrok IV. Nálezu, ve kterém ukládá Instituci sankci ve výši 15.000 Kč podle zákona o finančním arbitrovi.

Na základě všech výše uvedených skutečností rozhodl finanční arbitr tak, jak je uvedeno ve výroku tohoto rozhodnutí.

Poučení:

Rozhodnutí o námitkách je podle § 16 odst. 4 zákona o finančním arbitrovi konečné. Podle § 17 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi doručený nález, který již nelze napadnout námitkami, je v právní moci (*in případě, že bylo vydáno rozhodnutí o námitkách, nabývá nález právní moci dnem doručení rozhodnutí o námitkách – pozn. finančního arbitra*).

Podle § 244 odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „občanský soudní řád“), rozhodl-li správní orgán podle zvláštního zákona o sporu a nabylo-li rozhodnutí správního orgánu právní moci, může být tatáž věc projednána na návrh v občanském soudním řízení. Podle § 247 odst. 1 občanského soudního řádu musí být žaloba podána ve lhůtě dvou měsíců od doručení rozhodnutí správního orgánu.

Mgr. Monika Nedelková
finanční arbitr

Doručuje se
Navrhovatel – datová schránka zástupce 4a6gsk4
Instituce – datová schránka zástupce 5pcgssn

